

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

BIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI, POSWIĘCONY
SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

PRENUMERATA I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń: w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych. **REDAKCJA I ADMINISTRACJA:** CZĘSTOCHOWA, ul. ALEJA Nr. 26. — TELEFON Nr. 50. Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8-10 wiecz. Rękopisów nadesł. redakcja nie zwraca.

PRENUMERATA WYKOSI: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 60, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odosowaniem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60. Zmiana adresu kop. 20. Listów niefrancuzowskich lub niedostatecznie opłaconych redakcja nie przyjmuje.

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz pierwszy jednosłupkowy lub jego miejsce: Nadesłana k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem, 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 10. Drobne ogłoszenia po kop. 5 na wiersz. Najtańsze ogłoszenia kop. 25. Opieszałe treści matrymonialne i 50 proc. drożej. Za dotychczasowe prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

Agentury: w Rakowiu, Noworadomsku, Myszkowie, Zawierciu, Piotrkowie, Łodzi i Warszawie. Cena pojedynczego egzemplarza kop. 3.

II Aleja Nr. 27. — Telefon Nr. 6-69.

Teatr Artystyczny

„CORSO”

(róg Teatralnej.)

Program od Soboty 25 do Poniedziałku 27 Lipca r. b.

Wspaniały program!!! Wszechwiatowa nowość!
Tylko 3 dni! Spieszcie zobaczyć!!!

„SAFO”

Wspaniały dramat w 5-ciu wielkich częściach podług romansu słynnego powieściopisarza ALFONSA DOBE. Klasyczne wykonanie artystów.
Tygodnik Gaumont'a (natura)

Na scenie! pod artystycznym kierunkiem Bolesława Mareckiego

Nowość! Pierwszy raz. Nowość!

PAJACE

Arcywesoła Operetka w 1-ym akcie muzyka K. Żurere
Nowe kostiumy!!!
Nowe dekoracje!!!

TEATR „ODEON” KRZEMIŃSKIEGO

Najstarszy w Królestwie.
Telefon M 4-77.

Program od soboty 25-go do wtorku 28-go Lipca 1914 roku.

Sensacyjne przygody detektywów

Kate i Steele Ciekawy dramat amerykański w 4-eh częściach.

MAŁY NAPOLEON (komedia) Dziennik Pathe Nr. 275b. Kronika chwili bieżącej.

Koncerty A. Szołochowa

ostatnie pożegnalne. Akompanjować będzie laureatka Konserwatorium warszawskiego pani **Silwińska**.

Lekarz-Dentysta

Stefan BABYLSKI

Przyjmuje od 10-1 i od 4-7

g. Częstochowa 2 Aleja Nr. 43, tel. 611

Doktor **Paweł BRONIA TOWSKI**

Częstochowa, Nowy-Rynek 3, Telefon 34.

Choroby skórne, włośnię piciową, weneryczne i Kosa męzka lekarska. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-8 po poł. Pojutrze od 3-4 popołudniu. Stosuje wrodziny wazelinowe. Wskazywanie SALWARSANU (LATA 331 i 914 i białe kręgi) na syfilis.

E. GRABOWSKI

GEOMETRA

opraw. przez Miast. Spraw. CZĘSTOCHOWA, ul. ALEJA 29.

Na mocy upoważnienia przez Piotrkowski gub. Komisji do spraw włośnię ciekawych wykonuje po dołach pastwisk, zamieszkiwanych gruntów, separacje serwitutów i t. p.

Dr. Ludomir Lipiński

Ordynuje w chorobach kobiecych wewnętrznych i dziecięcych od 9-11 r. i od 3-6 pp.

Aleja III Nr. 55. - Telef. Nr. 728. 0905

Popierajmy swoich.

Operetka Łódzka

Teatr „Frascati” I Aleja Nr. 12

Dyrekcja: Antoni Miller.

Dziś w Poniedziałek 27 Lipca.

Kryśia Leśniczanka

Operetka w 4-eh aktach Danielewskiego 1-szy raz

Szczegóły w programach.—Początek o godz. 8 1/2 w.

Bilety sprzedają się od godz. 11 rano do 2 i od 6 do końca przedstawienia w kasie teatru.

Milijony na cele narodowe.

Od dość już dawna jesteśmy w naszym życiu publicznym świadkami pocieszającego zjawiska. Co raz bardziej wzrasta ofiarności publiczna na cele narodowe, coraz częściej jest składanie wydatnych ofiar na te cele i czynienie wielkich zapisów testamentowych na różne instytucje publiczne. Zwłaszcza ostatnie miesiące przyniosły nam w tej dziedzinie wiele radosnych faktów. Co dni niemal kilka z którejś strony Polski przybiega dobra wieść o jakiejś znaczniejszej, częstokroć wspomnianej przez swą wysokość ofierze na cele ogólne. Społeczeństwo ogarnął jakiś dobroczynny, szlachetny prąd każący każdemu żywiącemu się swym obowiązkiem patriotyczne polakowi, składać narodowi i jego potrzebom w ofierze, badając część odziedziczonego po przodkach, czy zdobytego przez własną majątku. Prąd ten należy wzmacniać i podsycać nieustannie, korzystając z tego, iż ten zbawczy dla istnienia setek naszych instytucji ruch znajduje się obecnie w okresie swego wzmocnienia. Prowadzić i przeć trzeba

ku temu by ofiarności na cele publiczne stała się u nas powszechną i systematyczną, by skąpcy uchylający się od wsparcia groszem swoim narodowej pracy byli, pogardzanymi przez wszystkich, wyjątkami.

I dlatego bardzo na czasie jest wydać na niedawno broszura profesora Uniwersytetu lwowskiego Oswalda Balzera p. t. „Milijony na cele narodowe”. Ciekawa jej treść zasługuje na uwagę.

Na wstępie swej pracy prof. Balzer podkreśla znaczenie, jakie, specjalnie dla nas polaków, posiada ofiarności publiczna. Na barki społeczeństwa naszego spada obowiązek wypełnienia tysięcy potrzeb społecznych, które gdzieindziej u narodów szczęśliwszych, posiadających własne państwa zaspakajają rządy. Wystarczy rozejrzeć się wokół by zauważyć zaskakująco wielką ilość takich potrzeb niezaspokojonych. Zaspokojenie tych potrzeb jest zadaniem i celem pracy naszych narodowych instytucji. Aby płaca ta mogła być dość wyteżona i rozległa, aby należycie odpowiedzieć mogła całemu ogromowi ciążących na niej obowiązków. — niezbędnym jest danie jej silnych podstaw materialnych to jest dostatecznie wydatne, pienię-

żne wspieranie jej przez naród.

Jeśli chodzi o życie ekonomiczne, to tu wiele zdziałać może przedsiębiorczość i zabiegliwość poszczególnych jednostek, których interesy osobiste wiążą się i łączą z rozwojem tego życia ekonomicznego. Ale i tu niezbędną jest świadoma celowa praca społeczna i ofiarności finansowa czego dowodem jest tak niepomyślnie przedstawiająca się dla nas sprawa handlu i przemysłu w kraju naszym. Jeżeli z kolei przejdziemy do naszych narodowych, politycznych, społecznych i kulturalnych potrzeb, to — ponieważ tu związek między ich rozwojem, a interesem osobistym jednostki jest mniej i trudniej uchwytym — w tej dziedzinie częstokroć prawie jedyną drogą jest praca odnośnych instytucji i finansowe podtrzymywanie ich przez społeczeństwo.

Naród nasz naogół wykazuje duże zrozumienie tego obowiązku ofiarności na cele ogólne. Wyprzedziliśmy nawet pod tym względem wiele innych społeczeństw. Mimo to w akcji materialnego wspierania prac narodowych istnieją pewne braki, których usunięcie wzmogłoby ogromnie wydatność polskiej ofiarności, a na które wskazuje

właśnie w swej pracy prof. Balzer.

Sumy składane przez społeczeństwo nasze na cele narodowe złożone są po większej części z datków, składanych doraźnie za życia. To też z natury rzeczy datki te są zazwyczaj niewielkie. Niezamożni wogóle większych sum składać nie mogą, a bogatych cały szereg względów, niechęć do zmniejszenia majątku za życia, do obniżenia poziomu gospodarczej sprawności kapitału powstrzymuje od składania ofiar znaczniejszych. I dlatego wielkie ofiary składane za życia będą należały za wsze do rzadkości. Powiększenie ilości tych wielkich darów, osiągnąć można przez wszczęcie w społeczeństwie głębokiego przekonania, iż obowiązkiem każdego zamożniejszego człowieka jest zapisanie w testamentie swym znaczniejszej ofiary na cele ogólne. Gdy człowiek staje u wrót śmierci milkną te egoistyczne, osobiste względy, które wzbraniają mu za życia złożyci znaczniejszą część swego majątku na ołtarzu dobra powszechnego. Pozostaje skrupuł jeden. Człowiek zamożny pragnie zawsze niemal majątek swój pozostawić swym najbliższym i w ten sposób zapewnia im przyszłość spokojną. Ale czy człowiek zоста-

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarsko-Sztukatorski

Częstochowa Aleja 3-oia dom własny

Egzystuje od roku 1887. Telefon 2-60.

KRUSZYŃSKI I PROSZOWSKI

WYKONYWA:

Rzeźby pomniki, roboty

budowlane i kociołnice

Fabryka posadzki cementowej na chodniki stopni mozaikowych, oraz wszelkich wyrobów z cementu. Ceny przystępne.

Ofiary awiatyki.

Pod powyższym tytułem ukazał się świeżo na pulkach księgarskich drugi tom pracy o awiatyce Rogera Dépagniaty, wydawcy w Paryżu. W pierwszym tomie noszącym ten sam tytuł, podał autor liczby, tyjące się „martyrologii awiatyki” od roku 1908 do 1911 ze szczegółowemi sprawozdaniami z przebiegu i przyczyn tragicznych wypadków; drugi poświęcił wyłącznie roku 1912. Przedmowa do dzieła, napisana przez p. Painlevé, zaznacza, że po mimo znacznej liczby wypadków, które podległy za sobą śmierć pilotów, dokładny wykaz statystyczny, podany w liczbach, wykazuje stały i systematyczny postęp bezpieczeństwa awiatyki. Liczba wypadków śmiertelnych w roku 1912 dosięgła wysokiej cyfry 140, która odpowiada średnio dwóm wypadkom śmierci na pięć dni. Nie należy jednak się przerażać tym bilansem. Jeśli się zestawia te cyfry zgonów z liczbą awiatorów i liczbą przebytych kilometrów, wynik ogólny okazuje się względnie korzystny.

Dokładny obraz stanu rzeczy w cyfrach, podanych przez p. Dépagniatę w dziele jego „Les martyrs de l'aviation”, przedstawia się jak następuje:

Rok	Awjat.	Kilom. przeb.	Licz. wyp.
1908	5	100	1
1909	50	44,000	3
1910	500	960,000	29
1911	1,500	3,700,000	79
1912	5,800	20,000,000	140

W roku 1908 przypadał zatem jeden wypadek śmiertelny na 1,600 kilometrów lotów, w r. 1909 jeden na 15,000 w roku 1910 jeden na 33,000, w roku 1911 jeden na 47,000, w roku 1912 jeden na 140,000 kilometrów. Od roku 1909 do 1912 liczba śmiertelnych wypadków, w stosunku do przełetych kilometrów zmniejszyła się w proporcji jednego do dziewięciu. W je dnym tylko przeciągu roku 1911 do 1912 stosunek ten zmienił się trzy razy na korzyść.

Również pomysłne są wyniki statystyczne awiatyki militarnej we Francji. W roku 1912, mimo znacznego jej rozszerzenia i niebezpiecznych nieraz

złeczeń, jakie otrzymywali piloci, awiatyka militarna francuska dokonała znacznego kroku naprzód i zajęła przodujące stanowisko wśród państw europejskich. Wypadków śmiertelnych zaszło tylko 16. Zestawienie z postęпами awiatyki w innych państwach nie mogło być przeprowadzone ściśle ze względu na charakter sekretnej zarządzeń, dotyczących organizacji lotnictwa wojskowego; niemniej niewątpliwie jest, że i w liczbie aparatów lotniczych, w liczbie ukwalifikowanych pilotów oraz przebytych kilometrów Francja zdobyła palmę pierwszeństwa.

Dalszą na przyszłość otuchę daje co raz to wzrastające udoskonalenie techniki, zarówno w konstrukcji aparatów, jak i w rozwoju samej sztuki lotniczej. Znany pilot, C. S. Weymann wyraża nadzieję, jak to notuje w swej pracy Roger Dépagniat, że liczba wypadków będzie z roku na rok się zmniejsza w stosunku do zdobytych wyników.

Nikczemna prowokacja.

Tow. Akademickie „Polonia“ w Hohenheim prosi nas o podanie następującego sprostowania.

Ponieważ w zeszłym tygodniu umieszczono w niemieckich dziennikach wiadomość z akademii rolniczej w Hohenheim, jakoby 15-tu polaków, uzbrojonych w boksy i kastety, wpadło do restauracji, w której siedziało 6 studentów niemieckich i bez powodu rzuciwszy się na nich pobito ich dotkliwie — przeto uważamy za nasz obowiązek podać do wiadomości publicznej następujące sprostowanie:

„Wieczorem d. 26 czerwca r. b. zebrał się w jednej z tutejszych restauracji. Po chwili weszło do sali kilkunastu burzów niemieckich; zajęli oni ostentacyjnie miejsca przy sąsiednim stoliku i zaczęli nas po chwili prowokować groźbami. „Z dymem pożarów“ i wykrzykując wśród złośliwych uwag „Jeszcze polska nie zginie!“

Uwzględniając niezupełnie trzeźwy Ustan Niemców, zachowywaliśmy się Uspokojnie, mając zamiar załatwić tę

sprawę później na drodze honorowej. Iła obojętność pozorna z naszej strony rozczuliwała burzów do tego stopnia, iż usiłowali oni nawet zabronić nam rozmawiania po polsku.

Wyprowadzeni z cierpliwości, wysłałiśmy jednego z naszych kolegów, ażeby zażądał od nich wyjaśnienia. Otrzymałszy od jednego z burzów, odpowiedź, obrażającą naszą narodowość, wymierzyl zuchwalcowi policzek. Gdy to zobaczyli kompani, rzucili się gromadnie na naszego kolega, okładając go pięściami i łaskami po głowie. Wówczas skoczyliśmy na pomoc, a że broniamy napadniętego, poturbowaliśmy kilku burzów, to chyba nie jest naszą winą.

Zaprzeczając wiadomościom, tendencyjnie rozgłaszanym przez niemieckie gazety, oświadczamy, iż byliśmy w mniejszości (co do liczby 15-tu polaków, podanej przez dzienniki niemieckie, wystarczy zauważyć, iż w tem pół roku zaledwie 11-tu polaków studjuje w Hohenheim), że nie daliśmy najmniejszego powodu do zaczepki, i że podczas tego całego zajęcia nie używaliśmy żadnych bokserów, ani też drągów.“

Humor i satyra.

Fraszka.

Różgą bierze za figle
Od ojca pachole,
Dyscyplina dostaje
Za złe postępie w szkole;
Plag nie szczędzą mu ludzie
W ciągłej walce o byt,
Bije prawo, los bije,
A śmierć skracca pobyt,
Słowem, że od kołyski,
Aż do końca życia
Człowiek po to snadź żyje,
By przywyki do bicia.

Po polowaniu.

— Strzelaleś?
— Naturalnie!
— Trafiałeś!
— Rzecz prosta...
— Zapewne więc oddałeś do kuchni? — Nie... do szpitala...
— Ciekawa jestem, skąd się z cie-

bie nagle zrobił taki dobrodziej?.. Co szpitalowi po zającach?

- A któż mówi o zającach?
- W cośeś więc trafił?
- W chłopca z naganki.

Kaucjonowane Biuro Nauczycielskie Stanisławy Ligęzówny

w Częstochowie Teatralna 26. Rekomenduje Nauczycieli, Nauczycielki, Ochotniczki, Froblanki, Bony. Nauczycielki na godziny, francuski, niemiecki i nauczycielki muzyki. Cudzoziemki biuro na żądanie sprawadza. Orsz Kursy dla Ochotniczek i Froblanek. Zapisy nowo wstępujących kandydatek codziennie od 9 rano do 6 pp. Po ukończeniu świadectwa i posady. Biuro otwarte od 9 r. do 6 po południu

POKOST

C. Ch. Szmidta w Rydze oraz wszelkiego rodzaju farby i gips poleca Skład Materiałów Aptecznych i farb **Wacława ORŁA** w Częstochowie III Aleja 46.

Na fabrykę

spozrywco-dystrybucyjny w Koszicach kamienie z powodu wyjazdu o 8 salach po 257 łokci kwadratow. do sprzedania. Wina w Gońcu. 1932-3-1

Sklep

do sprzedania przy ul. Szkolnej od 25 kop. le. kłec Stanisław Bzowski ul. Cienna tel. 1921-5-1

Place

do sprzedania przy ul. Szkolnej od 25 kop. le. kłec Stanisław Bzowski ul. Cienna tel. 1921-5-1

Zginął

paszport wydany przez gminę Wojcieszów powiatu Łukowskiego gub. Siedleckiej na imię Stefana Miedziankiego. 1949-3-1

Zgubiono

weksel na rb. 200 podpisany przez Jana i Marię Chalińską Kistel Ostrepszę się przed nabyciem. 1938-3-1

Do wynajęcia

dwa mieszkanie przy ul. Wzrostkowej 25. 1911-7-1

ANTONI BUGAJ KLONNICE

St. Dr. Z. W. W.

WYRABIA:
Plugi jednokołowe, dwukołowe, bezkołowe i rozmaitych wielkości, **DWUSKIBOWCH SAMOCHODY z POGŁĘBIACZAMI** z kołami T. **BRZOSZOWYMI Sieczkarki** różnej wielkości bezbrowne a także z kosami na kole, ręczne do maneżu do sily pasowej nadzwyczaj lekkie w robocie, **BARDZO MOGNE** i bardzo tanie, ogólnie znane ze swej dobrotliwej. **BronySPRĘŻYNOWE** i **KULTYWATORY** z zabraniami **AMERYKANSKIEMI Bronki** polne male, że i większe. **Młocarnie** do **PROSTEJ SŁOMY** a także i do targancji, nadzwyczaj mocne. **Kieraty** różne. Sprzedaż hur towa i pojedyncza.
WYROBY NACZEPIONE na wystawach w Częstochowie, Piotrkowie, Kaliszu, Sieradzu i Kijowie. **MNOSTWO PODZIĘKOWAN** od nabywców za rzeczywistą dobroć trwałość i taniość wyrobów do których stosowane są najnowsze udoskonalenia. **CENNIKI** z opisami na żądanie wysyła bezpłatnie. Adres dla listów: **ANTONI BUGAJ** w Klonnicach, gubernji Piotrkowskiej. 0152

Współdzielczy Skład Żelaza „RZEMIESLNIK”
 1-sza Aleja N 12. Telefonu N 92
 Skład został znacznie powiększony i zaopatrzony we wszelkie artykuły budowlane narzędzia rzemieślnicze i naczynia kuchenne. Wielki wybór aluminiowych naczyń Kociołów pobielanych do bielizny 0208

100 rubli
 za wyrobienie posady magazyniera albo kontroiera fabryki. Ogrodowa 63 m. 4 P. Kych. ter. 1942-3-1
1, 2 pokoje
 kuchnia wygodna, zaraz wynajmę. Fabryczna 8.

Na każdej glebie

lekkiej, średniej czy też ciężkiej nawożenie potasem jest konieczne, gdyż potas, tak samo, jak azot i fosfor, jest niezbędnym pokarmem roślin.

Nawożenie potasem

nietylko
powiększa urodzaje
 lecz i
polepsza jakość plonu
 Z nawozów potasowych

kainit (124-15% tlenku potasowego) nadaje się na gleby lżejsze, 40% sól potasowa (40-42% tlenku potasowego) na gleby cięższe.

Zamawiać należy wprost w Towarzystwach lub w Kółkach i Spółkach Rolniczych, w Akc. Tow. **Ludwik Spiess i Syn** w Warszawie, jak również we wszystkich handlach nawozami sztucznymi.

DOM HANDLOWY Zdzisław RYLSKI Częstochowa 2 Aleja 20, tel. 93.
POSADZKI i **LICÓWKI** terrakotowe w rozmaitych kolorach, **POSADZKI BRAMOWE** nadzwyczaj wytrzymałe, **PLYTKI GLAZUROWANE** na spód dach **TERRAKOTOWYCH** i **KAOLINOWYCH** **stałe na składzie**
 Redaktor i wydawca F. D. Wilkoszewski Kierownik Literacki F. J. Galinski